

PEADIREKTOR

OTSUS

23.11.2005.a nr 54-KO

Koondumisele nr 31/2005 OÜ Koduapteek/Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ loa andmine

1. Koondumine

24.10.2005.a esitas OÜ Koduapteek esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt OÜ Koduapteek omandab [...]a sõlmitud osade ostu raamlepingu alusel valitseva mõju Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ üle konkurentsiseaduse (KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 25.10.2005.a OÜ Koduapteek ja Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Koondumise osaliste konkurent AS Magnum Medical koos oma tütarettevõtjaga OÜ Parimex Invest esitasid oma vastustes Konkurentsiameti teabenõuetele vastuväiteid nimetatud koondumisele.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks OÜ Koduapteek ning Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ.

OÜ Koduapteek on Soomes registreeritud Tamro Oyj kontserni kuuluv äriühing, kelle tegevusalad on ravimite, meditsiinitarvete ja –tehnikate, kosmeetiliste ja hügieenivahendite, ravimtaimede, haigepõetusvahendite ning teiste kaupade müük. OÜ-l Koduapteek on Tallinnas, Rakveres, Võrus, Keilas ja Paldiskis kokku [...] apteeki, sealhulgas Tallinnas [...] apteeki, millest [...] on haruapteegid.

Tamro Oyj kontserni kuulub ka ravimite hulгимүүгига tegelev Tamro Eesti OÜ (põhitegevusala ravimite, haiglavarustuse ja ravimisarnaste toodete hulгимүүк) ning laboriseadmete hulгимүүгига tegelev Tamro MedLab OÜ.

Tamro Oyj kuulub PHOENIX International Beteiligungs GmbH (Saksamaa) kontserni.

Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek (koos Kohtla-Järve haruapteegiga), OÜ Narva Kesklinna Apteek (koos haruapteegiga Narvas), Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ (apteekidega Jõgeval ja Viljandis) põhitegevusalaks on farmaatsiakaupade jaemüük ja põhikirjajärgseks tegevusalaks apteegialane tegevus, so apteegiteenus.

3. Õiguslik hinnang

3.1. Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta ülemaailmsed käibed kokku ületavad 500 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise ülemaailmne käive ületab kummalgi 100 miljonit krooni ning ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju, äritegevus toimub Eestis.

OÜ Koduapteek 2004.a majandusaasta käive koos peale aruandlusperioodi lõppu omandatud ettevõtjate käivetega oli [...] miljonit krooni, kogu kontserni ülemaailmne käive [...] miljardit krooni.

Apteekide, kelle üle omandatakse valitsev mõju antud koondumisega, 2004.a majandusaasta käive oli [...] miljonit krooni.

KonkS § 24 lg 5 kohaselt juhul, kui eelneva kahe aasta jooksul on üks ja sama ettevõtja omandanud valitseva mõju ettevõtjate üle, kes tegutsevad Eestis ühes ja samas majandusharus, peab selle ettevõtja käive, kelle üle omandatakse valitsev mõju, sisaldama ka nende ettevõtjate käivet, kelle üle on valitsev mõju omandatud koondumisele eelneva kahe aasta jooksul. OÜ Koduapteek on kahe aasta jooksul omandanud valitseva mõju kaheksa apteegiteenust osutava äriühingu üle, mistõttu on omandatavate apteekide 2004.a majandusaasta käive [...] miljonit krooni.

Seega kuulub OÜ Koduapteek, Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2. Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Antud koondumise osalised tegelevad apteegiteenuste osutamisega. Ravimiseaduse § 29 lg 1 järgi on apteegiteenus ravimite jaemüük või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamisega ravimite sihipäraseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ning kasutaja teavitamisega ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ja säilitamisest ning ravimite ektemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine ja jaendamine.

Apteegid jagunevad üldapteekideks, veterinaarapteekideks ja haiglaapteekideks. Antud koondumise osalised tegutsevad üldapteekide, st jaemüügiapteekide poolt apteegiteenuse osutamiseks.

Jaemüügiapteegid väljastavad ligikaudu 80% ulatuses ravimeid (käsimüügiravimeid ja retseptiravimeid) ning 20% ulatuses muid kaupu, mille hulka kuuluvad hügieenitarbed, põetusvahendid, meditsiinitehnika, toidulisandid, loodustooted, kosmeetika jm.

Kõige enam väljastatakse jaemüügiapteekidest inimesele kasutamiseks mõeldud ravimeid retseptide alusel.

Rohkem kui pooled jaemüügiapteekidest valmistavad ja jaendavad ravimeid kohapeal, valmistades ravimeid nii seeriaviisiliselt kui vastavalt ektemporaalsetele retseptidele.

Selleks, et piiritleda antud koondumise puhul kaubaturge, on Konkurentsiamet saatnud vastavad teabenõuded nii koondumise osalistele kui nende konkurentidele. Tuginedes koondumise teatele, Euroopa Komisjoni praktikale ning teabenõuete kirjalikele vastustele on Konkurentsiamet piiritletud kaubaturud järgmiselt.

Apteegiteenuste kaubaturg on määratletud läbi apteegiteenuse tegevusloa omajate. Euroopa Komisjon on ravimite jaemüüjate koondumiste puhul käsitlenud kaubaturuna kaubaturgu, kus on tegevad vastavat tegevusloa omavad ettevõtjad. Euroopa Komisjon on eristanud apteegiteenuste, ravimite hulgimüügi ja ravimite tootmise kaubaturge. Apteegiteenuse tegevusloa omajate poolt osutatav ravimite jaemüügi teenus on täielikult asendatav või vahetatav teise apteegiteenuse tegevusloa omaja poolt osutatava ravimite jaemüügi teenusega järgmistel põhjustel.

Ravimiseaduse § 45 p 5 ja 8 järgi on apteegiteenuse osutamise tegevusloa omaja kohustatud tagama Eestis olemasoleva ravimi, mille kohta on müügiluba, kättesaadavuse mõistliku aja jooksul, samuti tagama piisava ravimite valiku või nende tellimise mõistliku aja jooksul. Ka muud ravimiseaduses apteegiteenuse osutajale, sh üldapteegile, pandud kohustused on kõikidele turuosalistele võrdselt kohaldatavad. Kuna kõik apteegiteenuse tegevusloa omajad omavad seadusest tulenevat kohustust müüa kõiki Eestis registreeritud müügiloaga ravimeid, on füüsilisest isikust tarbija, so ostja seisukohalt ühe apteegi poolt osutatav apteegiteenus teenuseks, mis on täies ulatuses asendatav või vahetatav teise apteegiteenuse tegevusloa omaja poolt osutatava apteegiteenusega.

Koondumise teate esitaja ja tema konkurendid on oma kirjalikes vastustes Konkurentsiametile asunud samale seisukohale.

Konkurentsiamet oma 05.06.2003.a otsuses nr 16-KO – AS Magnum Medical/OÜ Parimex Invest, 23.04.2004.a otsuses nr 09-KO – OÜ Koduapteek/Multifarma OÜ, 19.01.2005.a otsuses nr 4-KO OÜ Koduapteek/OÜ Rendel Invest, Rahva Säästuapteegi OÜ, OÜ Strebelt Grupp, OÜ Selma Apteek ja OÜ V.K.A.S. Holding, samuti Euroopa Komisjon (COMP/M.2193) – Alliance UniChem/Interpharm; COMP/M.716 – GEHE/LLOYDS) on defineerinud iseseisvaks kaubaturuks ravimite jaemüügi apteekide poolt, st apteegiteenuse, millega tegelevad ka käesoleva koondumise osalised OÜ Koduapteek ja tema poolt omandatavad apteegid. Kuna ravimiseaduse § 45 p 5 tulenevalt on kõik apteegiteenuse osutajad kohustatud müüma kõiki Eestis registreeritud müügiloaga ravimeid, st igasuguste toimeainetega ravimeid, siis puudub vajadus ravimite jaemüügi kaubaturu piiritlemiseks läbi müüdavate ravimite toimeainete, kuivõrd selline piiritlemine ei muudaks apteegiteenuste, st ravimite jaemüügi kaubaturu määratlust (kuna apteegiteenus hõlmab kõikide toimeainetega ravimite saamist). Ka ei ole

Euroopa Komisjon apteegiteenuste kaubaturgu piiritlenud ravimite toimeaine järgi. Ravimite toimeained võivad olla üheks võimalikuks viisiks kaubaturu määratlemisel ravimite tootjaid puudutavate kaubaturgude piiritlemisel, kus kaubaturgude määratlemise aluseks on Maailma Tervishoiu Organisatsiooni poolt soovitatud ATC klassifikaator (Anatomical Therapeutic Classification) (IV/M.950 – Hoffman La Roche/Boehringer Mannheim; IV/M.1229 – American Home Products/Monsanto; IV/M.1403 – Astra/Zeneca; IV/M.1378 – Hoechst/Rhone-Poulenc; IV/M.072 – Sanofi/Sterling Drug; IV/M.323 – Procordia/Herbamond; IV/M.426 – Rhone-Poulenc/Cooper; IV/M.457 – la Roche/Syntex; IV/M.500 – AHP/Cynamid; IV/M.555 – Glaxo/Wellcome jt). Loetletud juhtumite puhul on ravimite tootmise kaubaturud piiritletud lähtudes ATC neljast tasandist, millest ATC-1 on kõige üldisem ja ATC-4 kõige detailsem, ja 16 kategooriast. Koondumise osaliste konkurendid on oma kirjalikes vastustes Konkurentsiametile asunud eelpool kirjeldatud seisukohale (Patrika OÜ, OÜ Yliopiston Apteeki, AS Remedium Kalamaja Apteek).

Et apteegiteenus oleks asendatav, on selle osutamise geograafiline kaubaturg piiritletud, kasutades parameetrina tegevus- või haardepiirkonda, mis hõlmab apteegi ümber olevat territooriumi, kus asuvatel ostjatel on sõiduvahendi abil võimalik jõuda apteeki 30 minutiga. Koondumise osaliste tegevuskohtadest lähtuvana võib antud koondumise puhul piiritleda apteegiteenuste osutamise geograafilisteks piirkondadeks Tallinna, Narva, Kohtla-Järve, Jõgeva, Viljandi ja Tartu linnad.

Ravimiameti andmetel oli Eesti jaemüügiapteekide käive 2003.a 1 956 miljonit krooni ja 2004.a 2 317 miljonit krooni, sh 2004.a Tallinnas 947,6 miljonit krooni, Narvas 71,3 miljonit krooni, Kohtla-Järvel 31,3 miljonit krooni, Jõgeval 20,6 miljonit krooni, Viljandis 50,0 miljonit krooni ja Tartus 285,3 miljonit krooni.

01.01.2005.a seisuga oli Eestis 317 jaemüügiapteeki, neist neljandik Tallinnas. Jaemüügiapteekide arv koos struktuuriüksustega (haruapteegid, müügipunktid) oli 480.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.11.2002.a määruse nr 3 “Koondumise teate esitamise juhend” § 7 lg 3 p 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ning koondumine viib vähemalt 15 protsendilise turuosani.

Koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt Tallinnas ja Tartus.

OÜ Koduapteek, Nõmme Linnaapteek OÜ ja OÜ Nõmme Vana Apteek tegutsevad Tallinna apteegiteenuste kaubaturul. Kuna koondumise osaliste ühine turuosa Tallinnas on [...] % on antud koondumise puhul tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

OÜ Koduapteek ja Ravana Apteegi OÜ tegutsevad Tartu apteegiteenuste kaubaturul, kuid koondumine ei vii 15%-lise turuosani. Seega ei ole Tartu apteegiteenuste kaubaturg antud koondumise puhul horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks.

OÜ Koduapteek ei tegutse koondumise eelselt Narva, Kohtla-Järve, Jõgeva ja Viljandi apteegiteenuste kaubaturgudel, kus on tegevad OÜ Ahtme Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek ja Rahva Rohud OÜ, seega horisontaalselt kattuvaid kaubaturge nendes piirkondades ei teki.

Tulenevalt ülaltoodust käsitatakse antud koondumise puhul mõjutatud kaubaturuna Tallinna apteegiteenuste kaubaturgu.

OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ tegeleb ravimite hulгимүүгига.

Ravimiameti andmetel oli Eesti ravimituru hulгимүүги maht 2002.a – 1 473 miljonit krooni, 2003.a – 1 595 miljonit krooni, 2004.a – 1 920 miljonit krooni ja 2005.a I poolaastal 953 miljonit krooni.

Ravimiameti andmetel tegutses 2004.a Eesti ravimite hulгимүүги kaubaturul 30 ettevõtjat, neist olid suurema käibega AS Magnum Medical, Tamro Eesti OÜ, AS Pharmac MS, Oriola AS, Nordic Pharma OÜ, AS TopMed, B.Braun Medical OÜ jt.

Ravimiseaduse § 26 lg 1 kohaselt on ravimite hulгимүүги tasand piiritletud ravimite hulгимүүги ja nende tootmise õiguse, st tegevusloa omajatega. Ravimiseaduse § 26 lg 4 kohaselt võib ravimite hulгимүүги korras ravimeid müüa ainult apteegiteenuse osutamise, ravimite tootmise ja ravimite hulгимүүги tegevusloa omajatele. Ravimite hulгимүүja klientideks ehk konkurentsiseaduse tähenduses ostjateks on antud juhul apteegiteenuste osutajad. Kaubaturu määratlemisel tuleb lähtuda kaubaturu funktsioonidest. Euroopa Komisjon lähtub kaubaturu määratlemisel üldtunnustatud rahvusvahelisest tegevusalade klassifikaatorist NACE, mille G.51.46 klassis on märgitud ravimite hulгимүүk. Euroopa Komisjon on ravimite hulгимүүjate koondumist puudutavates otsustes käsitlenud ravimite hulгимүүги kaubaturuna kaubaturgu, kus on tegevad vastavat tegevusloa omavad ettevõtjad (COMP/M.716 – GEHE/LLOYDS; IV/M.1058 – UniChem/Alliance Sante; COMP/M.2193 – Alliance UniChem/Interpharm; COMP/M.2573 – A&C/Crossfarma; IV/M.2432 – Angelini/Phoenix/JV jt).

Koondumise teate esitaja andmetel on Euroopa Komisjon vajadusel ravimite hulгимүүги turul eristanud: 1) tootjaid, kes ise müüvad oma ravimeid; 2) hulгимүүjaid, kes müüvad laias valikus ravimeid ja 3) hulгимүүjaid, kes müüvad piiratud valikus ravimeid. Euroopa Komisjon on hulгимүүги turge eristanud üksnes juhtudel, kui mõni koondumise osaline on tegev ühel turul piiratud litsentsi alusel. Eesti ravimiseaduse alusel kuuluvad nii laias kui piiratud valikus ravimeid pakkuvad hulгимүүjad ravimiseaduse § 26 lg 1 nimetatud hulгимүүgi tegevusloa omajate alla. Kuna kõikidel hulгимүүjatel on seadusest tulenevalt ühtsed õigused ja kohustused, ei ole Eestis võimalik ega vajalik ravimite hulгимүүgi kaubaturgu täiendavalt piiritleda. Koondumise teate esitaja ei välista, et juhul, kui hulгимүүgi õigust omavate ettevõtjate koondumise puhul on üheks koondumise osaliseks ravimite tootmise tegevusloa omav ettevõtja, võimaldab ravimiseaduse § 26 lg 1 eristada ravimite hulгимүүgi kaubaturul turgu, kus tegutsevad ravimite tootmise tegevusloa omajad, sellest turust, kus tegutsevad ravimite hulгимүүgi tegevusloa omajad.

Ravimiseaduse § 26 lg 3 kohaselt on hulгимүүgi tegevusloa omajatel õigus teostada ravimite sissevedu, hankimist, ladustamist, säilitamist, transportimist ja väljavedu eesmärgiga ravimeid müüa või muul viisil väljastada. Kõikidel hulгимүүjatel on seadusest tulenevalt ühtsed õigused ja kohustused ning nad konkureerivad võrdsetel alustel. Eesti ravimite hulгимүүgi kaubaturul konkureerivad kõik ravimiseaduse §-s 26 lg 1 nimetatud ettevõtjad, sõltumata sellest, kas pakutakse täielikku või osalist tootevalikut. Osalist tootevalikut pakkuvatel ettevõtjatel on võimalik laiendada tootevalikut, hankides täiendavaid ravimeid teistelt hulгимүүjaltelt. Kõik hulгимүүgiõigust omavad ettevõtjad on ostja, so apteegiteenust osutavate ettevõtjate seisukohalt suures osas vahetatavad või asendatavad. Apteek kui klient (ostja) ostab hulгимүүjalt erinevaid

ravimeid ning tema jaoks on asendatavad kõik vastavat teenust pakkuvad ravimite hulgimüüjad. Seega ei ole vajalik erinevate kaubaturgudena käsitada erineva toimega ravimite hulgimüüki, kuna eelkirjeldatud põhjendustele toetudes selline täiendav piiritlemine ei mõjuta erinevate hulgimüüjate osatähtsust sellel kaubaturul. Euroopa Komisjon ei ole ravimite hulgimüüjate koondumiste hindamisel lähtunud kaubaturu määratlemisel ravimite hulgimüügi õigust omavate isikute poolt müüdavate ravimite toimeainetest.

Koondumise osaliste konkurendid (AS Magnum Medical, Nordic Pharma OÜ) on oma kirjalikes vastustes Konkurentsiametile asunud samale seisukohale.

Tulenevalt ülaltoodust on antud koondumise puhul määratletud kaubaturuna ravimite hulgimüügi kaubaturg, kus tegutseb OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.11.2002.a määruse nr 3 "Koondumise teate esitamise juhend" § 7 lg 3 p 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturg selline kaubaturg, kus tegutseb üks koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja ning mis on tootmise või kauba turustamise eelneval või järgneval tasandil seotud kaubaturuga, kus tegutseb koondumise teine osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja ning koondumise osaliste või nendega samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate turuosad on eelneval või järgneval kaubaturul kokku vähemalt 25 protsenti.

Koondumise ühed osalised Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Keslinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ tegelevad apteegiteenuste osutamisega Tallinnas, Tartus, Narvas, Kohtla-Järvel, Jõgeval ja Viljandis ja teise osalisega OÜ Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ tegeleb ravimite hulgimüügiga Eestis. Tamro Eesti OÜ varustab apteekide ravimitega. Kuna Tamro Eesti OÜ turuosa Eesti ravimite hulgimüügi kaubaturul oli Ravimiameti andmetel 2002.a - 30,9%, 2003.a – 30,1%, 2004.a – 29,9% ja 2005.a I poolaastal 31,4%, siis on antud koondumise puhul tegemist vertikaalselt mõjutatud ravimite hulgimüügi kaubaturuga.

3.3. Hinnang koondumisele

Konks § 22 lg 2 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul.

Konks § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

3.3.1. Apteegiteenuste kaubaturg

Ravimiameti andmetel oli 2005.a alguses Tallinnas 83 apteeki ja 35 haruapteeki.

OÜ Koduapteek omab Tallinnas [...] apteeki. Käesoleva koondumise tulemusel omandab OÜ Koduapteek Tallinnas [...] apteeki, need on Nõmme Linnaapteek ja Nõmme Vana Apteek, mis suurendab tema turuosa [...]%-ni (tõus [...]%).

OÜ Koduapteek suuremad konkurendid Tallinna apteegiteenuste kaubaturul on:

- OÜ Parimex Invest, kes omas 2005.a algul 31 ja käesoleval ajal 28 müügikohta ja [...]%-list turuosa 2004.a;
- OÜ Patrika, kes omas Tallinnas 2005.a algul 10 müügikohta ning kelle 2004.a turuosa oli [...]%;
- OÜ Eluvesi 2004.a turuosaga [...]%;
- Yliopiston Apteeki OÜ 2004.a turuosaga [...]%;
- AS Remedium Kalamaja Apteek 2004.a turuosaga [...]%.

2005.a on apteegiteenuste turul jätkanud jõulist laienemist OÜ Patrika, kes avas Tallinnas sel aastal 10 müügikohta. Koondumise teate esitaja hinnangul suurendab nimetatud laienemine OÜ Patrika turuosa 2005.a lõpuks Tallinnas [...]%-ni.

2004.a sisenes Tallinna apteegiteenuste turule Leedu apteegiketti kuuluv Euroapteek OÜ, kes avas Tallinnas 3 apteeki. 2005.a jätkas Euroapteek OÜ laienemist Tallinnas, avades siin lisaks 2 apteeki asukohaga Lasnamäel ja Õismäel. Euroapteek OÜ laienemisplaanidesse kuulub tema andmetel ligikaudu [...] uue apteegi avamine.

Tartus omandab OÜ Koduapteek [...] apteegi (Ravana apteek). Tartus omab OÜ Koduapteek käesoleval ajal [...]%-list turuosa, millele antud koondumisega lisandub [...]%.

Antud koondumise tulemusel ei teki horisontaalselt kattuvaid apteegiteenuste kaubaturgusid Narvas, Kohtla-Järvel, Jõgeval ja Viljandis, kus OÜ Koduapteek koondumise eelselt ei tegutsenud.

Ravimituru arengu suundumuseks Eestis on ettevõtjate integratsioon vertikaalsel ja horisontaalsel tasandil ning selle jätkuv areng. Iseloomulik sellele on ravimite hulгимүүjatega seotud apteegikettide olemasolu (“Apotheka”, “Apteek1”, “Apteek 5+”).

Ravimite hulгимүүgiga tegelev AS Magnum Medical tütarettevõtja AS Parimex Invest omab 28 apteeki, kelle põhiliseks ravimitega varustajaks on [.....]. Ravimite hulгимүүgiga on tegelema hakanud ka Apteekide Koostöö AS tütarettevõtja Apteekide Koostöö Hulгимүүk OÜ [.....]. Apteegikett kasutab kaubamärki “Apotheka”.

Ravimite hulгимүүgiga tegeleva Tamro Eesti OÜ-ga samasse kontserni kuuluv OÜ Koduapteek omab [...] apteeki, kelle põhiliseks ravimitega varustajaks on [.....]. Apteegikett kasutab “Apteek1” sümboolikat.

Ravimite hulгимүүgiga tegelev Nordic Pharma OÜ emaettevõtja on apteegiteenust osutav OÜ Patrika (omab Tallinnas 19 apteeki) ning kes omab valitsevat mõju ka OÜ Humax Invest üle (kes omab Tõnismäe ja Magdaleena apteeki). [.....] on nimetatud apteekide peamine ravimitega varustaja. Apteegid kasutavad “Apteek 5+” sümboolikat.

Ravimite hulгимүүgiga tegelev AS Pharmac MS on omanike kaudu seotud Pärnus apteegiteenust osutava AS-ga Pharmac, [.....].

Apteegiteenuste kaubaturule siseneb ka ravimite hulгимүүгига tegelev Oriola AS, kelle emattevõtja, Soome ravimikontserni Orion kuuluv Oriola Oy avab Tallinnas CityPlaza majas Pansana kaubamärgi all Eesti suurima 300 m² suuruse apteegi (“Äripäev” 18.11.2005.a).

3.3.2. Ravimite hulгимүүги kaubaturg

Antud koondumise ühe osalisega, OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ tegutseb Eesti ravimite hulгимүүги kaubaturul, mis on turustamise järgmisel tasandil vertikaalselt seotud apteegiteenuste kaubaturuga, kus tegutsevad koondumise teised osalised Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Keslinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ.

Arvestades ülalkirjeldatud vertikaalset integratsiooni Eesti ravimiturul, on iseloomulik, et ravimite hulгимүүjad hakkavad ravimitega varustama oma kontserni kuuluvaid apteeke või hulгимүүjatega omandisuhete kaudu seotud apteeke. Seega, kui Tamro Eesti OÜ omandab koondumise tulemusel Eestis [...] apteeki, siis hakkab ta eeldatavasti nende põhivarustajaks. Koondumise teate esitaja andmetel apteegid, kelle üle OÜ Koduapteek käesoleva koondumise raames kavatseb omandada valitseva mõju, ostsid juba koondumise eelselt (2004.a) kaupade kogumahust keskmiselt [...]% Tamro Eesti OÜ-lt. Arvestades Tamro Eesti OÜ poolt pakutavat ravimite valikut, saab nimetatud apteekide ostude kogumaht Tamro Eesti OÜ-lt suurenda maksimaalselt [...]%-ni. Seega võib koondumise tulemusel omandatavate apteekide varustamine Tamro Eesti OÜ poolt suurenda maksimaalselt [...]% võrra ning Tamro Eesti OÜ turuosa ravimite hulгимүүги kaubaturul võib sellega tõusta [...]% võrra.

Tamro Eesti OÜ turuosa ravimite hulгимүүги kaubaturul oli 2003.a – 30,1%, 2004.a – 29,9% ja 2005.a I poolaastal 31,4%. Arvestades Tamro Eesti OÜ müügistruktuuri muutust koondumise järgselt võib Tamro Eesti OÜ turuosa kujuneda [...]%.

Lähima konkurendi AS Magnum Medical turuosa ravimite hulгимүүги kaubaturul oli 2003.a – 47,8%, 2004.a – 42,4% ja 2005.a I poolaastal seoses läbiviidud muutustega 26,2%.

2004.a sisenes ravimite hulгимүүги turule Apteekide Koostöö AS oma tüdarettevõtja Apteekide Koostöö Hulгимүүк OÜ kaudu, kelle turuosaks kujunes 2005.a I poolaastal 15,3%.

Äriregistri teabesüsteemi andmetel on Apteekide Koostöö AS [.....].

Seejärel sisenes ettevõtja oma tüdarettevõtja Apteekide Koostöö Hulгимүүк OÜ kaudu ravimite hulгимүүги turule. [.....].

AS Magnum Medical ja Apteekide Koostöö AS andmetel varustab [.....].

Ülalnimetatud apteegid kasutavad “Apotheka” kaubamärki.

Nordic Pharma OÜ turuosa ravimite hulгимүүги kaubaturul oli 2004.a - 4,7% ja 2005.a I poolaastal 8,7%.

TopMed AS turuosa ravimite hulгимүүги kaubaturul oli 2004.a - 4,6% ja 2005.a I poolaastal 4,8%.

Oriola AS turuosa ravimite hulгимүүги kaubaturul oli 2004.a – 5,8% ja 2005.a I poolaastal 5,9%.

Ülejäänud turuosaliste turuosad hulгимүүги turul on väiksemad.

AS Magnum Medical ja tema tütarettevõtja OÜ Parimex Invest oma Konkurentsiametile esitatud vastuväidetes antud koondumisele kirjutanud, et OÜ Koduapteek koondumise tulemusel tekib olukord, kus Tamro Eesti OÜ omandab tugeva turgu valitseva seisundi, mis võimaldab tal tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Väidetavalt on Tamro Eesti OÜ nii ravimite hulgi- kui ka jaemüügisektoris kõige tugevam konkurent teistele turuosalistele, kuuludes suure majandusliku ja finantsjõuga rahvusvahelisse ravimite hulgimüügi kontserni, kes omab Eestis nii ravimite hulgi- kui jaemüügil esimest kohta. Avaldatakse kahtlust, et sellisel viisil toimub pikas perspektiivis ravimite hulgi- ja jaemüügituru konkurentsiolukorra tasakaalust väljaviimine, kuna hulgimüügi turuliidriks, kes omab ka suurt osa ravimite jaemüügiturul, võidakse anda ravimitootjate poolt soodsamaid tingimusi.

Tulenevalt eelpool kirjeldatust ja järeldustest ei leidnud AS-i Magnum Medical ja tema tütarettevõtja OÜ Parimex Invest vastuväited Konkurentsiameti poolt koondumise menetlemise käigus kinnitust.

3.3.3. Järeldused

Konkurentsiamet on oma järelduste tegemisel arvestanud koondumise osaliste ja nende konkurentide nimetatud koondumise käigus esitatud seisukohtade ja vastuväidetega, mida sisaldasid Konkurentsiameti teabenõuetele saadetud vastused.

Antud koondumise tulemusel suureneb apteegiteenust osutava OÜ Koduapteek turuosa 2 apteegi omandamisega Tallinnas [...]% võrra ning kujuneb Tallinnas ligikaudu [...]% suuruseks. OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluva Tamro Eesti OÜ ravimite hulgimüügi turuosa Eestis kasvab [...]% võrra ja kujuneb ligikaudu [...]% suuruseks.

Apteegiteenuste kaubaturul Tallinnas on OÜ Koduapteek suurimad konkurendid AS Parimex Invest [...] ja OÜ Patrika (2004.a [...] ja 2005.a eeldatavalt [...]).

Ravimite hulgimüügi kaubaturul on Tamro Eesti OÜ suurimad konkurendid AS Magnum Medical (2004.a 42,4%; 2005.a I poolaastal 26,2%), Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ (2005.a I poolaastal 15,3%), Nordic Pharma OÜ (2004.a 4,7%; 2005.a I poolaastal 8,7% ja Oriola AS (2004.a 5,8%; 2005.a I poolaastal 5,9%).

Nii apteegiteenuste kui ravimite hulgimüügi kaubaturgudel on tihe konkurents. Enamik Tallinna apteekide on ühinenud apteegikettidesse või töötavad ühtse sümboolikaga ning erinevate hinnangute järgi see tendents süveneb seoses 1.01. 2006.a kehtima hakkavate ravimiseaduse piirangutega uute apteekide avamise osas. Nimelt linnas tegutsemiseks ei anta välja uusi üldapteegi tegevuslubasid ega saa luua uusi üldapteegi struktuuriüksusi, kui selles linnas on ühe üldapteegi kohta vähem kui 3000 elanikku. Seega sisenetakse kaubaturule läbi rendilepingute uuendamise, apteegipindade avamise uutes kaubanduskeskustes või nn "sõltumatute" apteekide omandamise kaudu. Ravimiseadus sätestab piirangud ka apteegi omanikeringile ning keelab apteegi juhatajal töötada samaaegselt ravimite tootmise või hulgimüügi tegevusloa omaja juures. Ravimite hulgimüügi kaubaturule sisenemiseks muid juriidilisi sisenemistõkkeid ei ole.

Ravimituru suundumuseks Eestis on apteegiteenuste ja ravimite hulgimüügi integratsioon vertikaalsel tasandil. [...] on põhivarustajateks "Apotheka" kaubamärgiga apteegiketile; [...] – "Apteek 1" apteegiketile; [...] –

“Aptek 5+” sümbolikat kandvatele apteekidele. Vertikaalselt integreerunud on AS Pharmac, kes omab valitsevat mõju jaemüügiapteeke omava AS Pharmac üle, samuti on apteegiteenuste turule sisenemas hulгимүүija Oriola AS.

Ravimite hulгимүүjad konkureerivad üldiselt võrdsetel alustel. Asjaolu, et mõned neist pakuvad täna ainult teatud tootjate või konkreetset gruppi ravimeid, ei ole põhjuseks teistsugusele järeltulele. Niisugustel ettevõtjatel on reaalne võimalus laiendada kiiresti pakutavat kaubavalikut, hankides vastavad ravimid teistelt ravimi hulгимүүjalt, näiteks hulгимүүjalt, kelle juures asub konkreetse tootja konsignatsiooniladu. Konkurentsiameti vastavasisulisel pearingule vastates on selgitanud neli ravimite hulгимүүjat, et kõigi puuduolevate ravimite ostmiseks on võimalik pöörduda konkureerivate hulгимүүjate poole. Seejuures on AS Magnum Medical teatanud, et enamik Eestis müügil olevatest ravimitest kuulub tema kaubavalikusse, samuti on ettevõtjal töötav ja üle-Eestiline ravimite täislogistika ja hulгимүүgisüsteem, mis võimaldab osutada kaupade täislogistikateenust terves riigis. Ka Tamro Eesti OÜ kaubavaliku hulka kuulub [...] % Ravimiametis registreeritud ravimitest, mistõttu enamikku Eestis registreeritud erineva toimeainega ravimitest on neilt hulгимүүjalt võimalik hankida. Asjaolu, et ka väiksemate hulгимүүjate nagu TopMed AS ja Nordic Pharma OÜ kaubavalikusse kuulub [.....] % Ravimiametis registreeritud erineva toimeainega ravimitest, viitab asjaolule, et Tamro Eesti OÜ ei saa tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest ja varustajatest. Eelpool nimetatud tendentsid välistavad võimaluse, et Tamro Eesti OÜ positsiooni tugevnemine ravimite hulгимүүgi turul [...] % võrra kahjustaks oluliselt konkurentsi kaubaturul.

Vaatamata sellele, et Tamro Eesti OÜ-l on 2005.a kõige suurem turuosa ([...] %) ravimite hulгимүүgi turul, näitab kaubaturu struktuur, et teda ei saa lugeda turgu valitsevat seisundit omavaks ettevõtjaks, kuna Tamro Eesti OÜ ei saa tegutseda kaubaturul arvestataval määral sõltumatult oma konkurentidest ja klientidest.

Tamro Eesti OÜ kuulub rahvusvahelisse ravimite hulгимүүgi kontserni Tamro Oyj, kes tegutseb paljudes Euroopa riikides, sealhulgas Lätis ja Leedus, omades seetõttu tugevat majanduslikku ja finantsjõudu. Ka väiksema turuosaga hulгимүүjate seas on välisriikides paiknevate ettevõtjate tütarettevõtjaid (Oriola AS, TopMed AS), kellel on arvestatav turujõud. Samuti on AS Magnum Medical oma äritegevust laiendanud Lätti ja Soome, omades selleks järelkult küllaldast majanduslikku jõudu. Ainuüksi ettevõtja kuulumisest rahvusvahelisse kontserni ei saa tuleneda temapoolne konkurentsi oluline kahjustamine.

Ravimite jae- ja hulгимүүgi juurdehindluse piirmäärad on kehtestatud õigusaktidega, konkurents ravimite hulгимүүgi turul on tihe ning ravimite hulгимүүjate kui konkurentide käitumises pole tõestamist leidnud nende koostöö hindade määramisel. Eesti Vabariigis on hulгимүүjate poolt ravimite müügihindade määratlemine reguleeritud Vabariigi Valitsuse 21.02.2005.a määrusega nr 36 “Juurdehindluse piirmäärad ravimite hulgi- ja jaemüügil ning nende rakendamise kord”. Tulenevalt eeltoodust ei tekita ega süvenda antud koondumine ravimite hulгимүүgi kaubaturul oligopoolse turu tunnuseid.

Arvestades konkurentide arvu ja nende majanduslikku ja finantsjõudu, kaubaturgude struktuuri ning turuosaliste turuosasid, ei tekita OÜ Koduapteek ja Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Aptek, OÜ Nõmme Vana Aptek, OÜ Kohtla-Järve Aptek, OÜ Narva Kesklinna Aptek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana apteegi OÜ koondumine ühelgi kaubaturul turgu valitsevat seisundit Konks § 13 lg 1 mõistes. Koondumise osaliste positsioon apteegiteenuste kaubaturul ega ka ravimite hulгимүүgi kaubaturul ei võimalda neil ega nendega samasse kontserni kuuluval

ravimite hulгимүүjal tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Seega ei esine antud koondumise puhul KonkS § 22 lg 2 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

3.4. Hinnang koondumisega seotud konkurentsipiirangule

Konkurentsiamet on seisukohal, et [.....].a sõlmitud lepingu punktides [...] ja [...] sätestatud konkurentsipiirangut [.....] aastaks võib lugeda koondumisega otseselt seotuks ja selle jõustamiseks vajalikuks, kuna sellega tagatakse omandatava vara väärtuse säilimine selle üleminekul müüjalt ostjale.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 punktist 1

Otsustan:

Anda luba OÜ Koduapteek ja Nõmme Linnaapteek OÜ, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Kohtla-Järve Apteek, OÜ Narva Kesklinna Apteek, Rahva Rohud OÜ ja Ravana Apteegi OÜ koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Peeter Tammistu